

Tulipomemhiläinen

Coelioxys alatus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Tulipomemhiläinen on melko isokokoinen, noin 11–14 mm:n pituinen. Naaraan voi tunnistaa taaksepäin levenevästä ja punertavakarvaisesta viidennestä vatsakilvestä, joka näkyy takaruumiin kärjessä paitsi vatsa- myös selkäpuolelta. Selkäkilpien takareunoissa on kapeat valkoiset karvavyöt. Koiras muistuttaa ulkonäöltään erityisesti leuka-, soikko- ja hentopomemhiläistä ja sen tunnistus onnistuu vain mikroskoopin avulla.

Tulipomemhiläinen loisi puuverhoilijamehiläisen ja todennäköisesti myös koloseinämehiläisen pesissä. Isäntälajit ovat puiden koloissa pesiviä metsälajeja. Molemmat isäntälajit ovat vielä melko yleisiä, mutta ilmeisesti taantuneita.

Elinympäristö ja levinneisyys

Tulipomemhiläinen suosii valoisia sekametsiä ja metsänreunoja. Sen isännät pesivät kuolleiden puiden ja pötkelöiden koloissa ja ne vaativat kukkia, kuten ohdakkeita ja kaunokkeja, ravinnonlähteikseen. Laji on Suomessa ja muuallakin Euroopassa harvinainen. Suomesta tunnetaan alle kymmenen havaintoa, joista useimmat ovat Lappeenrannasta läheltä Venäjän rajaa. Yksittäiset löydöt on tehty Mikkelistä ja Siuntiesta.

Nykytila ja uhkatekijät

Lajin harvinaisuus ja esiintymispaikkojen vähyys lisäävät sen häviämiskätkiä. Tärkeimpinä uhkatekijöinä pidetään lahoppuun vähenemistä ja avoimien alueiden sulkeutumista.

Hoitosuositukset

Tulipomemhiläisen esiintymispaikalla lahoppuut tulisi säätää ja varmistaa lahoppuujatkumo säätöpuilla. Jos lahoppuuta on vähänlaisesti, tekemällä tekopötkelöitä esiintymispaikalle lajille saadaan luotua lisää sopivia elinympäristöjä. Aurinkoisten ja niittymäisten aukkojen ja reunojen umpeenkasvu tulisi estää nuorta puustoa ja pensaita raivaamalla.

Lähteet

Andersson, P., Norén, L. & Gelland Boström, V. 2020: Träkägelbi *Coelioxys alatus* Förster, 1853 (Hymenoptera: Megachilidae) för första gången påträffad i Sverige. [*Coelioxys alatus* Förster, 1853 (Hymenoptera: Megachilidae) recorded in Sweden for the first time.] – Entomologisk Tidskrift 141 (3): 89–94. https://www.researchgate.net/publication/343080375_Trakagelbi_Coelioxys_alatus_Forster_1853_Hymenoptera_Megachilidae_for_forsta_gangen_patraffad_i_Sverige_Coelioxys_alatus_Forster_1853_Hymenoptera_Megachilidae_recorded_in_Sweden_for_the_first_time

Suomen Lajitietokeskus 2022: Tulipomemhiläinen – *Coelioxys alatus*, <https://laji.fi/taxon/MX.204637>. Viitattu 08.11.2022.

Kuva: Esa Sojamo